Titel: Geen

Spreker: G.M.J. Veldkamp

Partij: KVP

Jaar: 1963

Toen ik mij voorbereidde op het korte woord, dat ik hedenmiddag tot U mag spreken, heb ik mij af gevraagd wat wel het meest typerende is van datgene waarvoor wij ons gezamenlijk bij de komende verkiezingen gaan inzetten. Ons werk- en verkiezingsprogram draagt de weidse titel vans ”De wereld van morgen” en ons verkiezingsmanifest gaat onder de zinspreuk Katholieke Volkspartij voor iedereen die vooruit wil zien". Ik vroeg mij af, wat willen wij in de wereld van morgen? Wat willen wij geven aan de kiezer, die naar die wereld van morgen ziet ? Het is niet gemakkelijk dat in enkele zinnen te formuleren. Maar toch meen ik, dat ik heel dicht de essentie benader van datgene wat wij voorstaan, wanneer ik stel, dat ons voor ogen staat het scheppen in onze demokratie van gelijkheid, van kansen voor iedereen. Ik zeg gelijkheid van kansen en ik zeg niet gelijkheid voor iedereen. Wij mensen gedragen ons nu eenmaal allemaal op onze eigen wijze, wij hebben allemaal onze eigen vrije wil. Wij hebben allemaal een andere belangstelling. En zelfs wanneer wij op een gegeven ogenblik allemaal in gelijke maatschappelijke omstandigheden zouden verkeren, dan zouden we na enige tijd toch weer in een ongelijkheid komen te verkeren, omdat ons menselijk handelen nu eenmaal verschillend is. Een gelijkheidsideaal staat ons derhalve niet voor ogen. Maar wel moet het naar onze overtuiging in de maatschappij van vandaag en zeker in de maatschappij van morgen voor een ieder gegeven zijn de zelfde kansen te hebben in de maatschappij voor zijn menselijke ontplooiing die een ander heeft, en derhalve dient ons gehele beleid, ons gehele politieke handelen daarop gericht te zijn. Gelijkheid van kansen.

Gelijkheid van kansen op allerlei gebied; dat geldt op het terrein van onderwijs en vorming, dat geldt op sociaal gebied - ik kom daar nader over te spreken dat geldt op economisch gebied, dat geldt ook op internationaal gebied. Over de gelijkheid van kansen op kultureel gebied behoef ik naast hetgeen onze partijvoorzitter en onze collega Klompé al heeft uiteengezet niet veel te zeggen. Maar één opmerking moet mij van het hart. Wat in de afgelopen 12 jaar door de huidige Minister van Onderwijs, Kunsten en wetenschappen, mr. Cals, is gepresteerd, heel in het bijzonder op het stuk van het zoeken van gelijke kansen voor het begaafde kind, ongeacht het milieu van afkomst, mag genoemd worden als een van de grootste demokratische verworvenheden van onze tijd. Het is een stuk kultureel, maar ook een stuk sociaal beleid geweest van de allergrootste orde, waarvoor het huidige en het nageslacht mr. Cals altijd dankbaar zal blijven. Wanneer het oordeel over het beleid van het Kabinet de Quay positief moet uitvallen, dan heeft mr. Cals daarvoor een eerste en krachtige bijdrage geleverd. Mijnheer de voorzitter, wanneer wij spreken van gelijke kansen op economisch gebied, denken wij natuurlijk enerzijds aan de gelijkheid van kansen voor het midden en kleinbedrijf tegenover het grootbedrijf, en anderzijds aan de gelijkheid van kansen van de onderscheiden sektoren van ons bedrijfsleven. In ons economisch bestel - en

ik meen dat een zeer positief middenstandsbeleid o.a. daartoe heeft bijgedragen, waartoe de daarmee speciaal belaste staatssecretaris zich met kracht en energie heeft ingezet - heeft de overheid de

Mijnheer de voorzitter, de gelijkheid van kansen als zedelijk politieke doelstelling voor onze Katholieke Volkspartij vooropstellende, zou ik dat beginsel graag nader een ogenblik met uitwerken. Ik zou het in het bijzonder graag doen op sociaal en economisch gebied. Wil in dat opzicht in ons maatschappelijk bestel gelijkheid van kansen verwezenlijkt kunnen worden, dan moet voldaan zijn aan een aantal algemene en een aantal bijzondere voorwaarden. Een van de allerbelang- rijkste algemene voorwaarden daartoe acht ik een financieel, sociaal en economisch beleid, dat leidt tot stabiliteit in onze economische verhoudingen. Stabiliteit, die tot uitdrukking komt in een constant prijs- niveau, die tot uitdrukking komt in een constant prijsniveau, die tot uitdrukking komt in een gezonde betalingsbalans en in een sterke munteenheid. Het Kabinet de Quay heeft deze stabiliteit als essentiële voorwaarde voor de gelijkheid van kansen op sociaal gebied weten te verwezenlijken. Het is niet nodig gebleken in de afgelopen Kabinetsperiode enige manipulatie van bestedingsbeperking door te voeren, dit in tegenstelling tot hetgeen in de aan de huidige Kabinetsperiode voorafgaande periode noodzakelijk is gebleken.

Duidelijke plicht, in zover dat in haar vermogen ligt, want de primaire taak blijft gelegen hij het bedrijfsleven zelf, gelijke concurrentie-voorwaarden te scheppen voor het midden- en kleinbedrijf enerzijds en het grootbedrijf anderzijds. En wat daarvoor geldt, geldt evenzeer voor de onderscheiden sektoren van het maatschappelijk bestel. Ik ga daarop niet in, maar ik noem b.v. de sektoren met speciale problemen: de vervoerssektor, de landbouwsektor, de sektor van onze mijnen, waarover lijsttrekker Maenen zoeven heeft gesproken. En op internationaal gebied, wie van ons nog mocht aarzelen over het standpunt dat wij christenen ten aanzien van het verde- lingsbraagstuk in de wereld moeten innemen, die zal vooral ook onder de invloed van de inspirerende encycliek "Mater et Magistra" steeds meer tot de overtuiging zijn gekomen, dat het wereldgeweten vraagt om gelijkheid van kansen voor de onder-ontwikkelde tegenover de ontwikkelde- landen, voor gelijkheid van kansen voor allen in de wereld, ongeacht ras, nationaliteit en huidskleur.

Mijnheer de voorzitter, de Partij van de Arbeid is in de afgelopen weken en maanden voor het forum van het Nederlandse volk gekomen met een publikatie van het in de toekomst te voeren beleid op sociaal-economisch gebied, een publikatie getiteld Om de kwaliteit van het bestaan. Men mag geloof ik de Partij van de Arbeid prezen voor de bedoelingen met de publikatie van"De kwaliteit van het bestaan", de bedoeling n.1, om een duidelijke sociaal-economische beleidslijn en prioriteitenafweging voor de toekomst te stellen. Maar een van de allereerste doelstellingen, welke men aan een dergelijke politieke beleidslijn stelt, is dat zij een deugdelijke is. Welnu, mijnheer de voorzitter, ik meen-het is op alle mogelijke plaatsen al gezegd en de tijd is te kort om het allemaal uit te werken - ik meen, dat de publikatie van de Partij van de Arbeid aan die eis niet voldoet. Zoals de cijferopstellingen van de publikatie er nu uitzien, betekenen zij omgezet in een beleid, een somber en bepaald geen lokkend en wenkend perspektief. Een somber perspektief, omdat het een perspektief is van een noodzakelijke bestedingsbeperking, die slechts een geringe mogelijkheid laat tot

een gunstig loonbeleid voor de komende toekomst, en evenzeer een somber perspektief voor de zware belastingdruk, waarbij de mogelijkheid daar iets aan te doen naar een heel verre toekomst wordt verwezen

Die toekomst, mijnheer de Voorzitter, vinden wij “bepaald niet aanlokkelijk. Niet aanlokkelijk, om.dat zij voor onze doelstelling zo weinig mogelijkheden geeft. In dat opzicht vinden wij het beleid zoals het gevoerd is, het sooiaal-econornische beleid van het kabinet de Quay, bepaald een veel beter beleid. Het schept algemene voor waarden voor het doorvoeren van gelijkheid van kansen dat beleid heeft bovendien een paar bijzondere voorwaarden geschapen, waarover "ik nu een enkel woord zou willen zeggen. En dat enkele woord, MdV hoe kan het ook anders, heeft op de eerste plaats betrekking op de gevoerde loonpolitiek. Wanneer er een belangrijke sektor is geweest, die voortdurend onder de scherpe kritiek van de Partij van de Arbeid heeft gestaan - ik hoef hier al de moties die door de P.d.v.A. zijn voorgesteld bij alle mogelijke interpellaties niet naar voren te brengen - dan is het wel de loonpolitiek. En waarom, MdV? Het kabinet de Quay is begonnen met een systeem van gedifferentieerde loonvorming, nadat wij vanaf de bevrijding bijna onafgebroken een systeem van ' centraal geleid loonpolitiek hadden gevoerd. Was dat systeem ideaal? Keen, MdVe, dat systeem was niet ideaal-, dat heeft het Kabinet al vrij spoedig ondervonden. Het kabinet heeft toen onmiddellijk daarover advies gevraagd aan de SER dat advies heeft enige tijd, enige jaren zelfs, op zich laten wachten. Nadat dat advies is uitgebracht heeft de regering in overleg met het georganiseerde bedrijf sleven, na haar standpunt tav het advies te hebben bepaald, zoals een regering behoort te doen, de lijn van de gedifferenieerde loonvorming doorgetrokken in de richting van vrijere loonvorming, die overigens, volledig in overeenstemming was met de regeringsverklaring van 1959. Over dit systeem van vrijere loonvorming werd met het gehele bedrijfsleven overeenstemming bereikt, nadat in de boezem van de S.E.R. daarover ten tijde van het uitbrengen van het advies verschil van mening bestand. Maar waarom, MdV, toch die voortdurende kritiek van de PvdA? Wanneer men de resultaten van de gevoerde loonpolitiek overziet, dan moet men alhoewelde heer Suurhoff in het televisiedebat net de heren de en de Kort het tegenovergestelde heeft gezegd, toch konstateren, dat hetgeen in de periode van 1959 toch 1962 op loonpolitiek gebied is bereikt bijzondèr gunstig afsteekt tegenover bijv. hetgene wat bereikt is in de periode 1952 tot 1958. Ik noem de cijfers, In 'de periode van 1959 tot 1962 steeg de nominale loonsom met 29%. DE kosten van levensonderhoud in die periode stegen met 6%, zodat de reëele loonsom in die tijd steeg met 22%, in drie jaren dus. In de periode van 1952 tot 1958 steeg de nominale loonsom in de bedrijven met 52%. De stijging van de kosten van levensonderhoud daarentegen was 21%, de stijging van de reëele loonsom was derhalve 25,6%, in zes jaren.

In hetzelfde debat heeft de heer Suurhoff gezegd, dat de stijging een gevolg was van de heersendehoogconjunctuur en dat dat eigenlijk niets bijzenders was, omdat dat bij elk systeem van loonvorming in elk land wel het geval zou zijn. De heer Suurhoff heeft ook gezegd, dat in de landen om ons heen dezelgde stijgingen hebben plaatsgehad. Wel, mijnheer de voorzitter, ik noem U de cijfers van I961 t.o.v. 1959. Voor België waren ze toen 8%, voor Duitsland 26%, voor Frankrijk voor Italië 12% en voor Nederland 25%, hetgeen betekent dat met uitzondering van Duitsland in Nederland de hoogste stijging van de

gemiddelde uurlonen in de nijverheid plaatshadden in de periode van I962 t.o.v, 1959. Ik geloof dus, dat gezegd mag worden, dat de basis, gelegd door de stabiele economische politiek, gevoegd bij het gegeven van de nieuwe loonpolitiek de door de Partij van de Arbeid zo gesmade loonpolitiek van het kabinet De Quay het mogelijk heeft gemaakt de werknemers op zo goed mogelijke wijze te laten delen in de stijging van de nationale welvaart. Voeg ik daarbij, mijnheer de voorzitter, dat speciale aandacht is geschonken aan de positie van de laagstbetaalden, dat het kabinet daarnaast advies heeft gevraagd aan de Sociaal Economische Raad over het vraagstuk van een wettelijke regeling van het minimumloon, dan is het duidelijk, dat het Kabinet in dit opzicht een stabiele basis heeft willen geven voor een gelijkheid van kansen voor allen in het economische leven.

Ik zeg, mijnheer de voorzitter, gelijkheid van kansen in het economische leven. Maar ons maatschappelijk bestel is niet rond met het economische leven. Er zijn tal van mensen, die niet aan het economisch leven deelnemen en ook zij hebben recht op gelijke kansen, De zieke mens, de invalide mens, de behoeftige mens dient in onze maatschappij zoveel mogelijk gelijke kansen te hebben met de gezande mens. En hij de zieken die een de lichamelijk zieken en de geestelijk zieken zoveel mogelijk op gelijke basis te worden behandeld. Het beleid van het Kabinet op het gebied van sociale verzekering en maatschappelijk werk is daarop in bijzondere mate gericht geweest. En ik wil met nadruk noemen het beleid op het gebied van het maatschappelijk werk, dat zo prachtig is uitgemond in de grote sociale Bijstandswet van minister Klompé, De algemene Bijstandswet, die door de minister zo terecht is genoemd: het laatste bolwerk. Het laatste bolwerk voor iedereen, die in de maatschappij niet door arbeid, niet door bezit, niet door verzekering in staat is om een menswaardig leven te leiden. Wanneer er één typische maatregel is geweest uit het Kabinet-De Quay, gericht op gelijkheid van kansen, dan is het deze - een sociaal recht schep pende - algemene bijstandswet geweest. Uniek in de historie van onze sociale ontwikkeling, uniek in de ontwikkeling van een belangrijk sociaal men selijk recht. Ik geloof, mijnheer de voorzitter, dat wij ons allen bijzonder er in mogen verheugen, dat het onder het beleid van ens Kabinet mogelijk is geweest, deze wet tot stand te brengen. Haast de grote voldoening, die het de Minister persoonlijk gegeven met hebben dit grote werkstuk te kunnen verrichten, waarvan wij oprecht hopen, dat de Eerste Kamer het met dezefde eenstemmigheid zaal aannemen als de Tweede Kamer dat heeft gedaan, mogen wij allen in deze voldoening delen. Maar daartoe, mijnheer de voorzitter, is het\ niet beperkt gebleven. Ik kan U noemen de invoering van de algemene weduwen- en wezen wet. Ik kan U noemen de verhoging aanvankelijk van de uitkeringen aan invaliden, die een voorlopig eindpunt hebben gevonden in de interimregeling voor invaliditeits-rentetrekkers. Ik noem U de verbeteringen in de algemene weduwen en wezenwet. Ik noem U de verhoging van de algemene ouderdomswet met 15%. Ik noem U de GSWB-regeling, speciaal voor de beschut te werkplaatsen, mijnheer de voorzitter. Wanneer men een indruk wil krijgen van wat er in de afgelopen jaren op het gebied van de sociale verzekering is gebeurd, dan is het misschien nuttig een enkel cijfer te gebruiken, mijnheer de voorzitter.

De totale uitkeringen van de sociale verzekering, uitgedrukt in percentage van het nationale inkomen, bedroeg in 1958 1.7% en in de jaren 1951, 1957 en 1963 naar schatting respektievelijk 4,6, 7,6, en 10.4%. Dat betekent voor de periode 1951/1957 en voor de

periode 1957- 1963 een stijging van het totale bedreig van de sociale verzekeringsuitke- ring met resp. 1540 en 2350 miljoen. Wij zijn met dit alles bepaald nog niet aan het eind. Want willen wij werkelijk, willen wij werkelijk voor de mens die arbeidsongeschikt is, voor de mens die behoeftig is, gelijkheid van kansen scheppen, dan moeten wij op het stuk van de sociale zekerheid veel verder gaan. Een eerste belangrijke stap zal gevonden worden in de ook door ons partijprogram zo belangrijk geachte arbeidsongeschiktheidsverzekering, die voor de toekomst geen onderscheid meer zei maken tussen de oorzaak van arbeidsongeschiktheid en die definitief een eind zal maken aan de onbevredigende toestand, dat personen die arbeidsongeschikt worden ten gevolge van een ongeval beter zullen worden behandeld dan personen die arbeidsongeschikt worden ten gevolge van een andere oorzaak. Het verheugt mij mijnheer de voorzitter, dat het mogelijk zal zijn het ontwerp van wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering nog zeer binnenkort bij de Tweede Kamer van de Stapten Generaal aanhangig te maken.

Maar "ook dat is niet het einde. U weet het, bij de Sociaal Economische Raad liggen nog belangrijke aangelegenheden in studie. Ik noem het vraagstuk van de volksverzekering voor zware geneeskundige risicos en het vraagstuk van de volksverzekering voor gehandicapten, alsmede het vraagstuk van de definitieve vorm van de oudedagsvoorziening, Zij allen zijn uitermate belangrijk om gelijkheid van kansen te realiseren. Ik denk heel bijzonder aan de volksver zekering voor zware geneeskujidige risico s, die definitief een einde kan maken aan de schrille tegenstelling die in het gezondheidsbeleid bestaat tussen de sektor van de lichamelijke en de geestelijke volksgezondheid, waarbij ik bij de geestelijke volksgezondheid ook een bijzonder accent leg op de problematiek voor de diep-zwakzinnigen die terecht steeds meer in ons maatschappelijk bestel de aandacht krijgt en die het hart van ons volk zo diep heeft beroerd.

Mijnheer de voorzitter, ik kom aan het einde van mijn betoog. Maar niet dan nadat ik nog eens nadrukkelijk heb gesteld., van hoeveel betekenis het in het geheel van ons sociaal-economische klimaat zal zijn, om ons streven naar gelijkheid van kansen een bijzonder accent te blijven geven door een inzet voor een beleid van bezitsvorming op brede schaal. Onze Staatssecretaris Schmelzer heeft baanbrekend werk op dit gebied verricht. Hij heeft het genoegen mogen smaken om nagenoeg alle de hij op dit stuk als wenselijk heeft erkend verwezenlijkt te mogen zien. Daarmede zijn wij niet gekomen aan het einde van dit beleid. Ik denk met name aan het vraagstuk van de winstdeling, dat in ons gehele sociaal- politieke bestel steeds grotere betekenis gaat innemen. Het beleid ook het stuk van de bezitsvorming was een beleid met -visie, het was een beleid met perspektief.

maatregelen

Mijnheer de voorzitter, wanneer ik dit alles overzie, dan meen ik te mogen zeggen, dat het Kabinet de Quay een krachtige bijdrage heeft mogen leveren aan het verwezenlijken van grotere gelijkheid van kansen in ons maatschappelijk bestel. Dan meen ik te mogen zeggen, dat het mogelijk is geworden voor tal van mensen een nieuw perspektief en een nieuwe horizon te tekenen en dan doet het vreemd aan wanneer men in het bij de Arbeiderspers uitgegeven pocket-boekje getiteld "Weg met de socialen wie wie” op blz.53 als uitspraak leest: ”Wij” - lees Partij van de Arbeid - ”willen regeren, omdat wij het beleid hebben, omdat

de mensen hebben, omdat er eindelijk geregeerd moet worden." Ik geloof, mijnheer de voorzitter, dat die uitspraak alleen maar op de lachspieren van ons volk zal werken. Wat wij willen, mijnheer de voorzitter, is niets meer en niets minder, dan meer licht, meer warmte, meer rechtvaardigheid in het leven van velen. Meer openheid in onze maatschappij meer ruimte voor de ontwikkeling van ieders persoonlijke ontplooiingskansen. Wij willen een weg begaan, die een ieder aktiveert tot een zo groot mogelijke persoonlijke ontplooiing en maatschappelijke bijdrage. Wij willen een weg die voert en blijft voeren naar een demokratische maatschappij, waarin iedere mens gelijke rechten heeft en waarin het zwakke gesteund wordt door het sterke.